

Umsögn um frumvarp til nýrra lyfjalaga varðar Mál nr. S-52/2019

Undirritður gerir einkum athugasemdir við tvær nýjungar í frumvarpinu.

- Lagt er til að verðlagning dýralyfja og lausasölulyfja verði gefin frjáls.
- Lagt er til að heimildir dýrlækna til reksturs lyfjasölu verði afnumdar.

Ljóst er ef þetta frumvarp verður samþykkt óbreytt mun það þýða aukið óhagræði, aukin óþægindi, bitna á velferð og heilsu búfjár, hafa neikvæð áhrif á matvælaöryggi, stöðu dýrasjúkdóma, þróun sýklalyfjaónæmis og leiða til aukins framleiðslukostnaðar fyrir innlenda framleiðslu og þar með skerða samkeppnisstöðu við innfluttar landbúnaðarvöru.

Allan rökstuðning vantar vegna þessara breytinga á starfsumhverfi dýralækna og bænda.

Það sem ég legg því helst til stuðnings er eftirfarandi.

1. Í frumvarpinu og greinargerð er hvergi settur fram rökstuðningur af hverju á að afnema heimildir dýralækna til lyfsölu eða afnema hámarksverðlagningu dýralyfja. Það er ómögulegt að átta sig á hver tilgangur þessara breytinga er.
2. Ljóst er að töluverð innkoma dýralækna er vegna lyfjasölu. Það má vissulega færa rök fyrir að slíkt fyrirkomulag hafi sína galla, t.d. að þeir séu háðir lyfsölu og það geti hugsanlega hvatt til aukinnar óþarfa lyfjanotkunar í búfénaði. Aftur á móti má benda á að séu dýralæknar sviptir þessari lyfjasöluheimild má gera ráð fyrir að þeir þurfi að bæta upp það tekjutap sem þeir verði fyrir með því að hækka verðskrár sínar fyrir vitjanir og meðhöndlunir. Á stórum svæðum hérlendis eru dýralæknar fáir og dreifðir og því varla neitt umhverfi fyrir samkeppni þeirra á milli í verðum. Bændur hafa yfirleitt ekki annan kost en að skipta við þann dýralækni sem er næstur þeim, eða á sem er tiltækur hverju sinni. Þetta mun auka framleiðslukostnað afurða. Undirrituðum er heldur ekki kunnugt um það að notkun dýralyfja sé með þeim hætti hérlendis að nokkrar vísbendingar séu um að dýralæknar séu að reyna „maka krókinn“ á lyfjasölu. Aftur á móti hefur því verið haldið fram að lyfjanotkun sé mjög hófleg í landbúnaði hérlendis.
3. Með því að skerða tekjustofna dýralækna svo verulega er ljóst að rekstrargrundvöllur þeirra í dreifbýli er brostinn. Dýralæknar sem sinna búfénaði þurfa að flytja sig alfarið í þéttbýli og byggja rekstur sinn meira á þjónustu við smádýr og gæludýraeigendur. Það bitnar á þjónustu við bændur, búfénað en einnig er hætt við því að sérhæfing og fagleg þekking í meðferð búfjár staðni eða verði í afturför.
4. Með því að afnema öll ákvæði um hámarksálagningu dýralyfja er mjög líklegt að lyfjakostnaður vegna búfénaðar muni hækka sem leiðir til hærri framleiðslukostnaður og hærri vöruverðs innlendra landbúnaðarvara. Ef lyfjasala dýralyfja færist til smásala (apotek og lyfsalar), má ætla að þeir reyni að setja eins háa álagningu og þeir telji mögulegt. Bændur hafa ekki val um að sleppa að kaupa nauðsynleg lyf, þeim er skylt samkvæmt lögum um

dýravelferð að hjálpa grip í neyð. Bændur hafa lítið sem ekkert val í dreifbýlinu við hvaða apotek þeir versla við, það er ekki raunhæft annað en að versla af því apoteki sem næst er búi. Það er ekkert samkeppnisumhverfi til þess að mögulegt sé að bjóða álagningu frjálssa.

5. Það fylgja því nokkur óhagræði og óþægandi að færa lyfsölu frá dýralæknum til lyfjasala fyrir bændur. Við núverandi fyrirkomulag, til að hefja meðferð vegna grips þarf að kalla til dýralækni, hann greinir sjúkdóminn og hefur meðferð og lætur bóndann um leið hafa þau lyf sem hann þarf til að halda áfram meðferð. Þetta lengir ekki vinnudag bóndans, sem er þó oft æði langur og strembinn. Ef lyfsalar einir mega versla með dýralyf leiðir það til þess að bændur þurfa að fara nær tafarlaust í næstu lyfsölu. Þetta lengir vinnudaginn því meðferð má ekki bíða og ekki hægt að safna nokkrum erindum í sömu kaupstaðarferðina. Þessar aukaferðir nýtast mönnum lítið í annað, mun þýða meiri olíunotkun, slit dekkja, hærri rekstarkostnað bifreiða, o.s.frv. Þetta stóreykur kostnað vegna meðferða og eykur kolefnisspor framleiðslunnar, óháð verðskrá dýralækna eða álagningu lyfsala því hver ferð til lyfsala er kostnaðarsöm. Bændur búa flestir í tugi kílómetra fjarlægð frá þéttbýli og sumir í hundruði kílómetra fjarlægð. Dýralæknar sinna tilfellið alla daga allan sólarhringinn, hafa mikla nálægð við bændur og margir hverjir búa í dreifbýlinu. Hvað eiga bændur að gera þegar þeir þurfa að nálgast lyf eftir lokunartíma, hvort sem er á kvöldin eða um helgar? Munu lyfsalar afgreiða lyf á sunnudegi, almennum frídögum og helgidögum?
6. Er tryggt að lyfsalar eigi á lager öll þau dýralyf sem nauðsynleg eru eða geti útvegað þau og afhent með mjög skömmum fyrirfara? Þetta er dýr lager sem erfitt er fyrir lyfsala að áætla þörf fyrir. Einkum er áhyggjuefni staða minni lyfsala úti á landi, sem bændur þurfa helst að versla við. Framvinda og árangur meðferða verður gríðarlega háð þjónustustigi og framboði þess lyfsala sem staðsettur er næst bónda. Ef hlé verður í meðferð vegna tafa á afhendingu nauðsynlegra lyfja, er mjög líklegt að meðferð takist illa upp. Slíkt þýðir verri heilsa búfjár, meiri afföll gripa, aukið afurðatap, hærri framleiðsukostnaður, tekjutap og jafnvel aukið sýklalyfjaónæmi.
7. Ef sú spá rætist að þetta leiði til hærri kostnaðar fyrir bændur, er mjög hætt við því að þeir veigri sér við því að kalla til dýralæknis. Bæði vegna þess einstaka tilfellis en einnig missa þeir af ráðgjöf dýralæknis sem myndi nýtast hjörðinni í heild til skemmri eða lengri tíma. Þetta yrði gríðarleg afturför í dýravelferð.

Virðingarfyllst

Egill Gunnarsson

Bústjóri hjá Hvanneyrarbúinu, kennslu- og rannsóknarbúi Landbúnaðarháskóla Íslands.